

Izbija vsak dan razen sobot, nedelj
in praznikov.
Issued daily except Saturdays,
Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori:
2657 South Lawndale Ave.

Office of Publication:
2657 South Lawndale Ave.
Telephone, Rockwell 4904

LETO—YEAR XXXV.

Cena lista je \$6.00

Entered as second-class matter January 16, 1933, at the post-office
at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

CHICAGO, ILL., ČETRTEK, 8. MAJA (MAY 8), 1943

Subscription \$6.00 Yearly

ŠTEV.—NUMBER 89

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 4, 1918.

Ameriške čete se bližajo tuniški mornarični bazi

Ameriške in francoske čete prodirajo proti Bizerti, tuniški mornarični bazi, in drobe odpor osiše sile. Prvi ameriški vojaški oddelki so prekorali reko Tine. Leteče trdnjave bombardirale industrijska središča pri Antverpu. Rusi okupirali Krimskajo, strateško mesto v bližini Novorosijska. Moskva naznanila bombne napade na nemške vojaške posadke na centralni fronti. Ameriške podmornice potopile šest japonskih ladij

Alžir, Alžirija, 5. maja. — Ameriške čete so došle do točke, ki je oddaljena samo deset milj od Bizerte, glavne mornarične baze v Tuniziji. V teku prodiranja so zavzele važno cestno križišče. Francoske čete prodirajo proti Bizerti po obrežju ob Sredozemskem morju.

Kairo, Egipt, 5. maja. — Ameriški bombniki tipa Liberator so metali bombe na Taranto in Reggio Calabria, italijanski luki, se glasi danes objavljeno naznanilo.

Zvezniški stan, Afrika, 5. maja. — Ameriške in francoske čete prodirajo naprej proti vzhodu ob severnem obrežju jezera Achkele in došle so do točke, ki je oddaljena le dvanajst milj od Bizerte, velike osišne mornarične baze. Težki topovi že bruha izstrelke na Bizerto.

Ameriške in francoske kolone so zasedle polovico ozemlja na severni strani obrežja omenjenega jezera. Ameriške čete, ki so okupirale Mateur, železniško križišče med Bizerto in Tunizijo, zadnji ponedeljek, prodirajo proti Bizerti s severovzhodne strani, proti Tunizu pa z južnovzhodne strani.

Nemci se še vedno umičejo pod udarci zavezniške sile proti Sredozemskemu morju. Poročilo s fronte pravi, da so prvi ameriški vojaški oddelki prekorali reko Tine, čeprav je general Jürgen von Arnim, poveljnik osišne sile, razdeljal most čez to reko, da ustavi prodiranje sovjatov.

Zavezniški topovi obstreljujejo Ferryville, glavno električno centralo bizertske mornarične baze. Ameriške čete, ki operirajo na južnovzhodni strani Mateur, so zasedle stratežne hribe, ki so pridobili odpora osišne sile in se približale Tebourbi, kjer se odpira pot proti Tunizu.

London, 5. maja. — Ameriške letelce trdnjave so bombardirale industrijska središča pri Antverpu, Belgija. Tovarne v teh središčih izdelujejo orožje za nemško oboroženo silo. Bombe so porušile več tovarn in zanele ogromne požare. Naznanilo pravi, da so se vse trdnjave srečno vrstile v svoje oporišče po izvedenem napadu.

Angelski bombniki so istočasno metali bombe na Nemčijo. Tarce napadov niso bile razkrite. Drugi roji bombnikov so bombardirali električno centralo pri Haagu in železniške naprave v Abbevilleu, Francija.

London, 5. maja. — Sovjetsko poveljstvo poroča o srditih bitkah na kavkaški fronti, v katerih so Rusi zadali težke udarce Nemcem. Poročilo je sledilo naznanilu v Berlinu, da so se Nemci umaknili pod ruskim pritiskom v vse kraje in da so Rusi okupirali Krimskajo, 17 milj severovzhodno od Novorosijska, mornarično bazo ob Črnem morju.

Ameriški Transocean poroča, da so Nemci morali umakniti iz Krimskaje po štirindesetih nepretrganih napadih na utrjene položaje na zapadni strani. Ruske topniške enote so potopile napade z obstreljevanjem nemških postojank.

Radio Moskva je naznanil masne letalske napade na nemške vojaške posadke v Minsku, Gomelu, Brijansku in Orši na centralni fronti. V spopadih v zraku nad to fronto so Rusi sestrelili 65 nemških bojnih letal, sami pa so izgubili enajst letal. Nove bitke so zadržale na drugih ruskih frontah. Na severni strani Čugujeva, mesta v dolini reke Donec, so Rusi ubili več sto sovražnikov in zavzeli mnogo stratežnih pozicij. Na fronti na zapadni strani Rostova so Rusi razbili enajst nemških tankov, sedemnajst vojaških motornih vozil in zaplenili velike količine orožja, streliva in drugega bojnega materiala.

Washington, D. C., 5. maja. — Mornarični departement je sinoči razkril uspešne sunke proti japonski sili v več krajih Pacifika, okupacijo nadaljnjih otokov v Solomonski grupi in veliko ameriško zmago v severnem delu Pacifika, kjer so ameriške podmornice potopile dve japonski križarki in štiri druge ladje.

"Ameriške čete so okupirale otoke Russell v Solomonski grupi," se glasi poročilo mornaričnega departementa. "Ti leže 37 milj severozapadno od Guadalcanala, največjega otoka omenjene grupe. Otoki so bili zavzeti skoraj brez vsakega odpora s strani japonske sile. Japonske ladje so bile potopljene na Pacifiku na zapadni strani Aleutskih otokov pri Alaski. Pozorišče operacij je bilo 50 milj proč od ruskih Komandarskih otokov v bližini preliva med Pacifikom in Berinškim morjem."

Kongres sprejel davčni načrt

Plačevanje dohodninskega davka sproti

Washington, D. C., 5. maja. — Nižja kongresna zbornica je s 313 proti 95 glasovom sprejela kompromisni Robertson-Forandov davčni načrt, ki določa plačevanje dohodninskega davka sproti. Po sprejetju je bil načrt poslan senatu v odobritev.

Načrt določa opustitev 75 odstotkov dohodninskega davka za preteklo leto. Nižja zbornica je prej zavrgla Ruml-Carlsonov načrt, ki so ga podpirali republikanci, da se davek opusti, kakor tudi načrt Rooseveltove administracije.

Oni, ki plačujejo dohodninski davek na obroke, bodo morali v smislu sprejetega načrta, poravnati svoje obveznosti 15. junija, druga dva obroka pa bosta kreditirana za to leto, ne za preteklo. Po prvem juliju tega leta se prične pobirati davek od plače in bo znašal 20 odstotkov. Davek bo odbit od plače po tem datumu.

Miličniki poslani v stavkovno okrožje

Jefferson City, Mo., 5. maja. — Governor Forrest C. Donnell je poslal državne miličnike v Illinois, kjer so delavci, uposleni pri polaganju cev, zastavkali. Po ceveh bo tekla gorilna, ki ga potrebujejo letala.

Hitlerjev agent aretiran v Pittsburghu

Justični tajnik naznanil akcijo

Washington, D. C., 5. maja. — Federalni justični tajnik Francis Biddle je naznanil, da je bil dr. Franz Ernst Paul Fiedler, 59 let star kemik in nemški vojni veterinar, ki je bil odlikovan v prvi svetovni vojni, aretiran v Pittsburghu na obtožbo kršenja vojnih zakonov in regulacij in kot Hitlerjev agent. Aretirali so ga federalni detektivji v njegovem stanovanju.

Fiedler je poslal po pošti dopisnico s prevratno propagando naborniku Harryju W. McMurtu dan po objavi seznama imen nabornikov v pittsburskih listih, ki so bili vpoklicani v armado. Fiedler ni podpisal dopisnice, katero je McMurtu izročil poštanim avtoritetam. Ako bo spoznan za krivega na obravnavi, mu preti maksimalna zapor na kazen deset let in plačitev \$10,000 ali oboje.

Biddle je dejal, da je bil Fiedler identificiran tudi kot avtor pisma, katere je pošiljal pod različnimi imeni španskemu in francoskemu poslaniku v Washingtonu, bivšemu predsedniku Hooverju, Johnu L. Lewisu, predsedniku UMWA in drugim osebam. V teh je napadal predsednika Roosevelta, Veliko Britanijo in obojal vstop Amerike v vojno. Fiedler je tudi priporočal koalicijsko med Nemčijo, Japonsko in Rusijo, ki naj bi se borila proti anglo-saškim "gangetskim" narodom.

Petnajst delavcev ubitih pri eksploziji

Elkton, Md., 5. maja. — Najmanjši petnajst delavcev je bilo ubitih in 54 ranjenih pri eksploziji, ki se je pripetila v tovarni Triumph Explosives Co. večer popoldne. Število žrtev bo najbrže naraslo, ker se pogreša več delavcev, ki so bili v tovarni, ko je nastala eksplozija. Tri poslopja so bila uničena. Državne in federalne avtoritete so odredile preiskavo.

Jugoslavija bo zastopana na konferenci prehrane

Washington, 3. maja (ONA). — Na konferenci za prehrano, ki se bo začela dne 18. maja v Hot Springu, Va., se bodo sestali predstavniki večine vseh zavezniških dežel. Jugoslavijo bo zastopal na tej konferenci ambasador Konstantin Fotić, a kot gospodarski svetnik M. Mermolja.

De Gaulle zahteva konferenco v Alžiru

London, 5. maja. — General Charles de Gaulle, vodja borbenih Francozov, je sinoči v svojem govoru po radiju ponovil zahtevo, da se konferenca med njim in generalom Giraudom, vrhovnim komisarjem severne Afrike, vrši v Alžiru. Na tej naj bi se vršila razprava o zdinjenju vseh francoskih političnih grup.

Davies bo morda odpotoval v Rusijo

Washington, D. C., 5. maja. — Joseph E. Davies, bivši ameriški poslanik v Moskvi, bo morda odpotoval v Rusijo, kjer bo osebno povabil Stalina, naj se udeleži posebne konference s predsednikom Rooseveltom in premierjem Churchillom.

Ameriški general Andrews se ubil

Škof Leonard tudi žrtev letalske nesreče

London, 5. maja. — General Frank M. Andrews, vrhovni poveljnik ameriške oborožene sile v Evropi, se je ubil zadnji ponedeljek, ko je letalo, na katerem se je nahajal, treščilo na tla in se razbilo nekeje v Islandiji. Vojaški krogi sodijo, da so izgubili življenje tudi člani generalovega štaba.

(Ameriški vojni departement je razkril, da se je pri nesreči ubil tudi metodistični škof Adna Wright Leonard, prelat metodistične cerkve v Washingtonu. Prvo poročilo omenja, da se je samo eden rešil, neki prostak, čigar ime ni znano.)

Komunike vojaških krogov pravi:

"General Frank M. Andrews se je ubil pri letalski nesreči, ki se je pripetila v nekem zapuščenem kraju Islandije, zadnji ponedeljek. Druge podrobnosti o nesreči še niso znane."

General Andrews je nasledil generala Dwighta D. Eisenhowerja kot poveljnik ameriške sile v Evropi, ko je slednji postal vrhovni poveljnik zavezniških armad v francoski severni Afriki. On je bil eden najboljših ameriških vojaških letalcev in bori se je za priznanje letalske sile kot najbolj učinkovitega orožja v operacijah proti sovražnikom.

Kanada se zavaroval proti sabotazi

Evakuacija Japoncev iz obrežnih krajev

Vancouver, B. C., Kanada, 5. maja. — Kanada se je zavarovala proti sabotazi z evakuacijo 24,000 Japoncev iz krajev ob obali Pacifika. Nedavno je japonska podmornica obstreljevala svetilnik na otoku Vancouver in to je razburilo ljudstvo. Sedaj, ko so bili Japonci premeščeni, se je oddahnilo.

Evakuacija Japoncev iz Britske Kolumbije, kjer so tvorili tri odstotke prebivalstva, je bila velik problem. Izvedba programa je bila poverjena majorju Austinu C. Taylorju, načelniku zaščitne komisije. On je ponosen na dejstvo, da se ni pripetila hiti eden čin sabotaže v Britski Kolumbiji.

Kanadska policija je imela seznam vseh Japoncev na zapadni obali že pred napadom na Pearl Harbor, med temi voditelji tajnih organizacij. Čez 40 voditeljev tajne organizacije Črni zmaj je bilo aretiranih in sedveden v zapor po napadu. Policija je aretirala tudi 1100 japonskih ribičev in jih internirala. Nadaljnjih 680 Japoncev je bilo aretiranih zaradi kršenja vojnih regulacij.

Večina Japoncev je bila poslana v provinco Alberto, kjer opravljajo dela na polju sladkorne pese. Ostali so uposleni pri gradnji cest in drugih projektih. Vlada je zgradila barake za Japonce, katere stražijo vojaške čete in policija.

Plavajoče mine razdeležale norveški jez

Stockholm, Švedska, 5. maja. — Poročilo iz zanesljivih virov trdi, da so plavajoče mine, katere so spustili po vodi norveški saboterji, razdeležale jez pri Rjukanu, ki producira vodno silo za pogon električnih central, katere producira elektriko za tovarne, ki izdelujejo bojni material za nemško armado. Nacijne avtoritete so odredile masne aretacije prebivalcev po razkritju sabotaže.

NAPORI ZA ZBLIŽANJE MED RUSI- JO IN POLJSKO

Moskva zahteva reorganiziranje poljske ubežne vlade

KAMPANJA PROTI MIHAJLOVICU

London, 5. maja. — Pričakuje se, da bosta Velika Britanija in Amerika dobili pojasnilo iz Moskve glede izgledov vzpostavitve normalnih odnosov med Rusijo in poljsko ubežno vlado. Uradni krogi se zavedajo poteškoč, katere bo treba premagati v naporih za zblizanje med Rusijo in poljsko vlado. Informacije iz zanesljivih virov so, da Moskva ne bo organizirala lutkovske poljske vlade v Rusiji, to pa ne pomeni, da bo obnovila odnose z vlado premierja Vladislava Sikorskega, ako ta ne bo reorganizirana.

Doslej se ni pokazalo še nobeno znamenje, da bo Sikorski premešal svoj kabinet, čeprav mu to svetujejo prijatelji Poljske. Zapletena vprašanja, ki so prišla na površje, najbrže ne bodo rešena, dokler poljski poslanik Tadeusz Römer ne zapusti Rusije. Drugo vprašanje je, kdo bo reprezentiral poljske interese v Rusiji po odhodu poslanika in v dobi "suspendiranih" odnosov. Amerika neče prevzeti te naloge, ker zahteva dosti dela v zvezi s sedanjo situacijo, bodočo usodo poljskih državljanzov, ki bivajo v Rusiji, in drugimi zadevami. Ako Amerika ne bo prevzela odgovornosti, se pričakuje, da jih bo kaka nevtralna država, najbrže Švedska.

Znamenja kažejo, da bo Moskva pretrgala odnose tudi z drugimi ubežnimi vladam v Londonu. Ta se očitujejo v pisanju glasil komunistične stranke, ki običajno napoveduje bodoče dogodke. Komunistični listi napadajo jugoslovansko vladno in namigujejo, da je Velika Britanija že informirala to vladno, da ni zadovoljna z aktivnostmi generala Mihajloviča, poveljnika četniške armade, ki se bori proti osišni okupacijski sili v Jugoslaviji. Moskva vztraja pri trditvi, da se Mihajlovič ne bori proti tej sili, zaeno pa ga je obdolžila kooperacije z Italijani. Britska vlada je dala že večkrat razumeti, da ne verjame Moskv.

Očitno je, da Rusija podpira odpor proti osišu v Jugoslaviji s podpiranjem partizanov, ki jih vodijo komunisti. Ona hoče, da Jugoslavija dobi levičarski režim po vojni, ne pa forme administracije, ki bi se najbrže vzdrževala pod kraljem Petrom. Balkan lahko postane pozorišče zavezniških militarističnih operacij in Rusija hoče, da se odporne sile v Jugoslaviji pripravijo za kooperacijo. Gotovo je, da bo Moskva potihoma vprašanje politične bodočnosti Jugoslavije v ospredje v izmenjavi mnenj med njo in britsko vlado.

Tudi hlabre jugoslovanske žene bodo jemali za talce

London, 3. maja. (ONA). — Jugoslovanski viri poročajo, da je nemška vrhovna komanda začela obsojati v smrt tudi žene, če so se jugoslovanske žene izkazale prav posebno okrutne napram ujetnikom osiša. Od zdaj bodo jemali za talce žene ravno tako kakor moške. Ustali listi pišejo, da so se borili na Hrvaškem posebni ženski bataljoni proti četam osiša, tako v zapadni Bosni kakor tudi v nekaterih drugih krajih.

Kriza jugoslovanske vlade še ni rešena

Napetosti med sovjeti in Jugoslavijo

London, 3. maja. (ONA). — Dolgotrajna kriza jugoslovanske vlade ne more biti rešena prej, dokler ne bodo urejena nekatera politična vprašanja nazornega značaja. To je predstavniku te agenture izjavil eden izmed članov jugoslovanske vlade.

Krizo postružujejo neprestani spopadi med različnimi antifašističnimi strujami v Jugoslaviji sami. To je zdaj prvič priznal eden izmed uradnih predstavnikov vlade in to dejstvo je povzročilo napetost v odnosih med sovjeti in jugoslovansko vlado.

Ko so vprašali prometnega ministra Milana Grola, ali so vesti, da bi on ali ban Subašić stopila na čelo vladi, resnične, je Grol odgovoril:

"Posvetovanja glede rešitve jugoslovanske krize se nadaljujejo. Preiskujemo vse notranje in zunanje probleme, ki se prepletajo. V sedanjem položaju še ne razpravljamo o vprašanju osebnosti. O tem tudi ne bomo govorili, predno ne dosežemo nazorne političnega sporazuma."

Zanimanje za zadružno podjetje

Alkohol za izdelovanje umetnega kavčuka

Kansas City, Mo.—(CLNS). — Okrog 135,000 farmakih in mestnih družin v devetih državah se zanima za naznanilo Zadrzne zveze, da bo operirala tovarno v Keokuku, Ia., ki bo izdelovala umetni kavčuk iz žitnega alkohola. Te družine so vključene v zadržnih organizacijah, katerih centrala je v Kansas Cityju. Tovarno bo obratovala podružnica Zadrzne zveze pod imenom Farm Products Cooperative Assn.

Za 135,000 družin je novo podjetje nadaljnji korak v produkcijskem programu, ki prispeva svoj delež k zmagi Amerike in njenih zaveznikov v tej vojni. Ko bo vojna končana, bo tovarna izdelovala blago, ki ga člani zadrug potrebujejo.

Stroški zgradnje tovarne bodo znašali čez milijon dolarjev. Del teh prevzame Defense Plants Corp., podružnica federalne korporacije za rekonstrukcijo financ. Dodatna vsota \$400,000 bo šla za nakup strojev za procesiranje koruze, iz katere je alkohol izločen. Procesirana koruza se bo prodajala zadržnikom kot krma za govejo živino.

Sodi se, da bo tovarna procesirala deset tisoč bušljev koruze dnevno. Alkohol, izločen iz koruze, bo prodan federalni vladi za produkcijo umetnega kavčuka. Baruchov odbor, ki ga imenoval predsednik Roosevelt, je v svojem poročilu svetoval, naj Amerika posnema Rusijo, ki že deset let uspešno izdeluje umetni kavčuk iz žitnega alkohola.

Howard A. Cowden, predsednik Zadrzne zveze, je dejal, da bo tovarna v Keokuku služila zadržnikom tudi po zaključenju vojne. Kupovala bo žito od farmerjev in izdelovala iz njega alkoholne produkte, ki se rabijo pri izdelovanju različnih stvari.

Načrt za kontrolo unij pred illinojsko zbornico

Springfield, Ill., 5. maja. — Državni poslanec Alan E. Ashcraft iz Evanstona je predložil zakonski načrt glede kontrole delavskih unij. Če bo sprejet, bodo morale unije razkriti vse finančne in druge rekorde. Ashcraft je dejal, da je načrt namenjen proti raketirjem v unijah.

NOV REKORD V PRODUKCIJI OROŽJA DOSEŽEN

Ladjedelnice zgradile 157 parnikov v aprilu

NELSON ZADVOYLJEN Z USPEHOM

Washington, D. C., 5. maja. — Donald M. Nelson, načelnik odbora za vojno produkcijo, je objavil poročilo o porasti produkcije orožja vseh vrst, streliva in druge bojne opreme v prvih treh mesecih tega leta. Dejal je, da je zadovoljen z doseženim uspehom, zaeno pa je napovedal nove rekorde v prihodnjih mesecih.

Letalske tovarne so producirale 6200 bojnih letal v marcu, 400 več nego v februarju. Nov rekord je bil dosežen v konstrukciji bojnih ladij in tovarnih parnikov. V marcu je bila spuščena v morje 45,000-tonska bojna ladja Iowa. Nelson je dejal, da bodo velike bojne ladje, katerih konstrukcija je bila naznanjena po japonskem napadu na Pearl Harbor, kmalu v aktivni službi.

"V prvem četrtletju tega leta so ameriške industrije producirale 18,000 topov vseh vrst, 235,000 strojin in čez milijon pušk," pravi Nelson v poročilu. "Produkcija streliva se je v tem času povečala za 35 odstotkov."

Federalna pomorska komisija je naznanila, da so ladjedelnice zgradile 459 parnikov v aprilu in da bo rekord preložen v maju. Ladjedelnice bodo zgradile povprečno šest parnikov na dan. Program določa zgradnjo parnikov s tonažo 18,000,000 ton v tem letu.

Rudarski spor spet pred odborom

Ickes se ne bo vmešaval v pogajanja

Washington, D. C., 5. maja. — Vojno-delavski odbor je spet prevzel jurisdikcijo v rudarskem konfliktu, ko je notranji tajnik Harold L. Ickes, ki je tudi kordinator za kurivo, izjavil, da nima oblasti v zadevi obnove pogajanj v teku petnajstidnevnega premirja, ki je bilo naznanjeno po preklicu rudarske stavke.

Istočasno, ko je odbor prevzel jurisdikcijo, je predsednik Roosevelt na konferenci s časniki izjavil, da bo odbor imel zadnjo besedo pri izravnavi spora. John L. Lewis, predsednik rudarske unije UMWA, še vedno molči.

Ickes je v svoji vlogi kot varuh premogovnikov odredil obratovanje šest dni v tednu, da bodo industrije, ki so udeležene v produkciji bojnega materiala, dobile dovolj premoga. Odredba ne bo dosti vplivala na dohodek rudarjev, ker mnogi že delajo šest dni v tednu.

Poročila iz rudarskih distriktov govore, da je bil obrat obnovljen skoro v vseh premogovniških na temelju premirja, ki je bilo oklicano zadnjo soboto.

Amerika okupira francoski otok?

Washington, D. C., 5. maja. — Državni tajnik Cordell Hull je dejal, da so odnosi z administracijo Martinika, francoskega otoka na Karibejskem morju, v rokah mornarice. To je namig, da bo mornarica zasedla otok. Admiral Georges Robert, vrhovni komisar Martinika, je protestiral pri državnem departementu zaradi preloma z njegovo administracijo, toda departement je protest ignoriral.

Vesti z jugoslovanske fronte

Poročila Jugoslovanskega informacijskega centra in drugih virov

Dvoje hrvaških vasi do tal porušeno od nacistov
Washington. (OWI) — Švedski tednik Trots Allt poroča v članku, katerega je pred kratkim prejel Office of War Information, da je nemška artilerija do tal porušila dve hrvaški vasi, Ladjevci in Paklonica, ter da je bila ob tej priložnosti usmrtena večina prebivalstva; to je bilo maščevanje za skrivnostno zatiranje nemškega transportnega vlaka, v katerem je bilo veliko mnogo nemških vojakov. Švedski tednik pravi, da je le nekaj ljudi iz teh krajev uspelo pobegniti v gozdove.

Razoročevanje bolgarskih čet zaradi protinacističnega delovanja
Washington. (OWI) — Po nemškem članku v tiskovnem časopisu "La Turquie", ki izhaja v francoskem jeziku, je bil nedavno citiran v radiododaj iz Moskve, so priložile naraščajoče sabotaže in protinacistični izpadi med bolgarskimi četami, člane nacistične elitne garde, da razorožijo tretje posadke v Sofiji in da druge ostale "pod posebnim nadzorstvom".

Federal Communications Commission poroča, da je ruski domaći radio citiral članek in zahteval, da je bilo veliko število bolgarskih četnikov zatiranih zaradi protinacističnega delovanja in da so jih za zatiranje poslali v Nemčijo, med bolgarskim okupacijskim vojaštvom v Jugoslaviji pa mnogo slučajev dezertiranja.

Domača fronta

Dijakinje bolničarke
Amerika potrebuje 65.000 dijakin-jolničark za leto 1943.
"Lahko ste ponosni na bolničarke, katere sem pustila v Corregidorju... Odlične so in odlično vršijo svojo službo."
Tako je pisala por. Floramunda Ana Fellmuth od poveljstva vojaških bolničark, ko je bila na poti s Filipinov v Avstralijo z grupo ranjenecov.
Ostali del zgodbe pogumnih in človeških del bolničark na Corregidorju in na drugih bojnih poljih spada sedaj že v zgodovino.
Toda bolničarke na bojnih poljih vseh svetov dodajajo vsak dan tej zgodovini nova silajna poglavja osebnega poguma; poglavja, ki bodo za vselej ostala v spominu narodov, ki ljubijo svobodo.

Danes Amerika potrebuje več žen kot je poročnica Ana Fellmuth in kot so njene prijateljice, koje je pustila na Corregidorju. Ako se vsaj toliko dijakin ne vpiše v leto 1943 med bolničarke, pravijo zdravniški strokovnjaki, bodo Zdržene države stale pred gotovo zdravstveno krizo.

Sedaj šteje poveljstvo bolničark armade in mornarice 33.000 članov. Ali to ni zadosti. Armada rekrutira vsak mesec 3000 novih bolničark. Potrebno število bolničark mora biti na razpolago, da bi prišli v okoliš potrebnemu trpljenju in izgubi življenja potom epidemij, sabotaže, nesreč ali sovražnih dejanj. Povprečno število pacientov v bolnicah je poskočilo za 8% od 1941 in ta številka stalno raste.

Dijakinje bolničarke so poklicane, da pomagajo deželi skozi krizo.

In kako lahko postane dijakinja bolničarka? To je, kar se najmanj zahteva:

1. Starost od 17 ali 18 do 35 (odvisno je od države določbe).
2. Graducija srednje šole — High School — ali višje z zadovoljivimi ocenami posebno iz naravnoslovnih ved.
3. Dobro zdravje.
4. Ako imate gornje predpogoje, pišite na naslov: Student Nurses, Box 88, New York, N. Y. Od njih dobite imena bolniških šol v vaši državi. Informacije pa lahko dobite tudi od vsakega dobrega zdravnika ali bolnice v vaši občini.

Kakor v slučaju poročnice Floramund, koje starši so prišli

Unija strojnikov ohlilca stavko

Jersey City, N. J., 5. maja. — Okrog 1200 strojnikov, članov unije Ameriške delavske federacije, je zastavkalo v tovarni Air Reduction Sales Co. v znak protesta proti vojno-delavskemu odboru, ki še ni podal odloka v meznem sporu med njimi in kompanijo. Uradniki unije niso sankcionirali stavke.

Unija strojnikov ohlilca stavko

Jersey City, N. J., 5. maja. — Okrog 1200 strojnikov, članov unije Ameriške delavske federacije, je zastavkalo v tovarni Air Reduction Sales Co. v znak protesta proti vojno-delavskemu odboru, ki še ni podal odloka v meznem sporu med njimi in kompanijo. Uradniki unije niso sankcionirali stavke.

Unija strojnikov ohlilca stavko

Jersey City, N. J., 5. maja. — Okrog 1200 strojnikov, članov unije Ameriške delavske federacije, je zastavkalo v tovarni Air Reduction Sales Co. v znak protesta proti vojno-delavskemu odboru, ki še ni podal odloka v meznem sporu med njimi in kompanijo. Uradniki unije niso sankcionirali stavke.

Unija strojnikov ohlilca stavko

Jersey City, N. J., 5. maja. — Okrog 1200 strojnikov, članov unije Ameriške delavske federacije, je zastavkalo v tovarni Air Reduction Sales Co. v znak protesta proti vojno-delavskemu odboru, ki še ni podal odloka v meznem sporu med njimi in kompanijo. Uradniki unije niso sankcionirali stavke.

Unija strojnikov ohlilca stavko

Jersey City, N. J., 5. maja. — Okrog 1200 strojnikov, članov unije Ameriške delavske federacije, je zastavkalo v tovarni Air Reduction Sales Co. v znak protesta proti vojno-delavskemu odboru, ki še ni podal odloka v meznem sporu med njimi in kompanijo. Uradniki unije niso sankcionirali stavke.

Unija strojnikov ohlilca stavko

Jersey City, N. J., 5. maja. — Okrog 1200 strojnikov, članov unije Ameriške delavske federacije, je zastavkalo v tovarni Air Reduction Sales Co. v znak protesta proti vojno-delavskemu odboru, ki še ni podal odloka v meznem sporu med njimi in kompanijo. Uradniki unije niso sankcionirali stavke.

Unija strojnikov ohlilca stavko

Jersey City, N. J., 5. maja. — Okrog 1200 strojnikov, članov unije Ameriške delavske federacije, je zastavkalo v tovarni Air Reduction Sales Co. v znak protesta proti vojno-delavskemu odboru, ki še ni podal odloka v meznem sporu med njimi in kompanijo. Uradniki unije niso sankcionirali stavke.

Unija strojnikov ohlilca stavko

Jersey City, N. J., 5. maja. — Okrog 1200 strojnikov, članov unije Ameriške delavske federacije, je zastavkalo v tovarni Air Reduction Sales Co. v znak protesta proti vojno-delavskemu odboru, ki še ni podal odloka v meznem sporu med njimi in kompanijo. Uradniki unije niso sankcionirali stavke.

Unija strojnikov ohlilca stavko

Jersey City, N. J., 5. maja. — Okrog 1200 strojnikov, članov unije Ameriške delavske federacije, je zastavkalo v tovarni Air Reduction Sales Co. v znak protesta proti vojno-delavskemu odboru, ki še ni podal odloka v meznem sporu med njimi in kompanijo. Uradniki unije niso sankcionirali stavke.

Unija strojnikov ohlilca stavko

Jersey City, N. J., 5. maja. — Okrog 1200 strojnikov, članov unije Ameriške delavske federacije, je zastavkalo v tovarni Air Reduction Sales Co. v znak protesta proti vojno-delavskemu odboru, ki še ni podal odloka v meznem sporu med njimi in kompanijo. Uradniki unije niso sankcionirali stavke.

Unija strojnikov ohlilca stavko

Jersey City, N. J., 5. maja. — Okrog 1200 strojnikov, članov unije Ameriške delavske federacije, je zastavkalo v tovarni Air Reduction Sales Co. v znak protesta proti vojno-delavskemu odboru, ki še ni podal odloka v meznem sporu med njimi in kompanijo. Uradniki unije niso sankcionirali stavke.

Osišče se boji grozeže zavezniške invazije na Balkan

(New York Times je prinesel naslednji članek znanega publicista C. L. Sulzbergerja, ki se nahaja v Cairu in tam proučuje razmere na Bliznjem vzhodu.)

Cairo, 25. apr. (NYT). — Poročila, ki prihajajo iz zasedene Evrope, razodevajo naraščajočo nervoznost osišča zaradi grozeže zavezniške invazije na evropski kontinent z oporišč v Mali Aziji; cilj takega napada bi bil seveda, da se ustanovi na balkanskem polotoku mostišče, s katerega bi bilo mogoče prodreti v Nemčijo, skozi postranski vhod po dolini Donave.

Kako velika je bojazen osišča, nam pove presenetljivo poročilo iz Italije, ki trdi, da so tamošnji krogi mnenja, da se bo ta ofenziva morda začela še predno bo bitka v Tuniziji popolnoma končana. Jako previdni opazovalci so v splošnem prepričani, da bo pohod v Tuniziji dosegel svoj kritični razvoj že v teku enega meseca.

Zanimivo je pri tem to, da so te govorice brezdvomno nemškega izvora, a vendar med vrsticami priznavajo, da so Zedinjeni narodi zgradili okoli Evrope močno jekleno zanko, ki postaja od dne do dne bolj tesna in zadržujoča.

Angleški otoki so se v teku zadnjih dveh let postopoma spreminjali in razvijali v veliko ofenzivno bazo, in sicer ne le za zračne napade, temveč tudi za morebitni nasok celine — kakor je to vsaj do neke meje pokazal napad na Dieppe. Ta ogromna baza ogroža vso prostrano obalo od Portugalske pa do Norveške in je prisilila Nemce v to, da svoja oporišča na takozvanem "Atlantiskem obzidju" zasedejo z močnimi posadkami, sestavljenimi iz najboljših čet. S svojo posebno taktiko "živčne vojne" želijo zavezniški te posadke s severa na jug in potem zopet nazaj.

Ako gledamo z zahoda proti vzhodu, je videti, da imajo zavezniški strateško iniciativo v rokah — vsaj potencialno. Isto velja zdaj tudi že za skrajni zahodni del Sredozemlja. Zdjaj ni več skrivnost, da je bil ameriški War-Department v prvih tvenotkih v začetnem razvoju severoafriške avanture, zelo v skrbih zaradi možnosti, da bi Nemci udarili preko Španije z grožnjo, da odrežejo armado generala Dwighta D. Eisenhowerja v Alžiriji in Tuniziji.

Vsak poskus ogrožanja naše postojanke v teh predelih pa je zdaj videti manj nevaren in je najbrže v naprej prepuščen, ker so zavezniški v severozahodni Afriki koncentrirali močno ojačeno; položaj na ozemlju od francoskega Maroka do Orana prizadeva zdaj najbrže Nemcem skrb; kajti ako bi hoteli danes udariti preko španskega polotoka, bi bil tudi najhitrejši naval preprečen od močnih sil, ki bi pohitele na pomoč posadki v Gibraltarju.

Na centralnem Sredozemlju pa so italijanski otoki Lampedusa, Pantellaria, Sicilia in Sardinija tako očitno ogroženi, da tega dejstva sploh ni več treba naglašati — povrh tega pa je še postala vsa južna Italija eden glavnih ciljev mogočnih zračnih napadov.

Radi vsega tega so govorice, ki jih osišče pošilja v svet, da bi dobilo kakšne podatke o zavezniških načrtih na vzhodnem delu Sredozemlja, zelo zanimive. Znano je — iz ponovnih izjav in mnogih poročil — da razpolaga angleški general Henry Maitland Wilson na Srednjem Vzhodu z deveto in deseto britansko armado, ki sta obe pod njegovim poveljstvom in nista bili zanemarjeni v pogledu opreme in oskrbe, akoravno so morale ameriške in britanske tovarne in ladje zalagati vse vojaštvo generala Eisenhowerja. Armade generala Wilsona pa bi mogle v kratkem času dobiti velika ojačenja od posadk iz mnogih krajev v Afriki. Poleg tega se tam nahaja tudi precejšnja armada Poljakov, ki je prišla na Srednji vzhod iz Rusije, izurjena in popolnoma opremljena; dalje je tam nekaj

Domača fronta

v Ameriko iz Nemčije, je bolničarski poklic privabil mnogo žen tujega porekla.

Poročnica Olga Konstantina Benderoff, ki se je odlikovala na južnem Pacifiku, kjer je vodila prvi kontingent bolničark v bojne vrste, je rodem iz Rusije.

Poročnica Marija Guadelupe Gentile, koje oče je bil meksikanski general, se sedaj nahaja v Camp Rucker, Alabama. Kot rekrut je bila dijakinja bolničarka, sedaj pa pričakuje službe preko morja.

Ali bi mlade žene, ki niso ameriške državljanke, želele postati dijakinje bolničarke?

Po zakonu Immigration Act iz leta 1924 se je nekoliko bolničark-tujk izučilo v ameriških šolah in so se potem vrstile domov, da tam vršijo to plemenito delo. Enako sedaj postopajo bolničarske šole po vsej deželi.

Po graduaciji v katerikoli od 1300 bolničarskih šol v severnih državah, lahko napravi dijakinja bolničarka državni ispit in postane registrirana bolničarka.

Šola za one, ki se vpišejo, se začne junija in jeseni. Bolničarski kurzi navadno trajajo tri leta, toda radi vojne so bili pospešeni, tako da se lahko končajo v 24 do 32 mesecih.

Da postane bolničarka, mora deklica plačati sama vse ostale stroške razum sobe in hrane. Kvalificirane deklice, ki nimajo sredstev za pokritje stroškov, lahko dobijo iz federalnih ali privatnih fondov štipendije za pokritje vseh učnih stroškov ali dela istih. Prošnjo za tako štipendijo mora deklica predložiti šoli, katero si je izbrala za učenje.

Uradni krogi pravijo, da na stotine deklic vsak dan zahteva program za dijaške bolničarke. Te mlade žene seveda niso pozabile hrabrih žrtv bolničark na Corregidorju... na Batanu, na Waku, Guam. — Tudi one se želijo pridružiti borbi. (OWI)

Unija strojnikov ohlilca stavko

Jersey City, N. J., 5. maja. — Okrog 1200 strojnikov, članov unije Ameriške delavske federacije, je zastavkalo v tovarni Air Reduction Sales Co. v znak protesta proti vojno-delavskemu odboru, ki še ni podal odloka v meznem sporu med njimi in kompanijo. Uradniki unije niso sankcionirali stavke.

Unija strojnikov ohlilca stavko

Jersey City, N. J., 5. maja. — Okrog 1200 strojnikov, članov unije Ameriške delavske federacije, je zastavkalo v tovarni Air Reduction Sales Co. v znak protesta proti vojno-delavskemu odboru, ki še ni podal odloka v meznem sporu med njimi in kompanijo. Uradniki unije niso sankcionirali stavke.

Unija strojnikov ohlilca stavko

Jersey City, N. J., 5. maja. — Okrog 1200 strojnikov, članov unije Ameriške delavske federacije, je zastavkalo v tovarni Air Reduction Sales Co. v znak protesta proti vojno-delavskemu odboru, ki še ni podal odloka v meznem sporu med njimi in kompanijo. Uradniki unije niso sankcionirali stavke.

Unija strojnikov ohlilca stavko

Jersey City, N. J., 5. maja. — Okrog 1200 strojnikov, članov unije Ameriške delavske federacije, je zastavkalo v tovarni Air Reduction Sales Co. v znak protesta proti vojno-delavskemu odboru, ki še ni podal odloka v meznem sporu med njimi in kompanijo. Uradniki unije niso sankcionirali stavke.

Unija strojnikov ohlilca stavko

Jersey City, N. J., 5. maja. — Okrog 1200 strojnikov, članov unije Ameriške delavske federacije, je zastavkalo v tovarni Air Reduction Sales Co. v znak protesta proti vojno-delavskemu odboru, ki še ni podal odloka v meznem sporu med njimi in kompanijo. Uradniki unije niso sankcionirali stavke.

Unija strojnikov ohlilca stavko

Jersey City, N. J., 5. maja. — Okrog 1200 strojnikov, članov unije Ameriške delavske federacije, je zastavkalo v tovarni Air Reduction Sales Co. v znak protesta proti vojno-delavskemu odboru, ki še ni podal odloka v meznem sporu med njimi in kompanijo. Uradniki unije niso sankcionirali stavke.

Unija strojnikov ohlilca stavko

Jersey City, N. J., 5. maja. — Okrog 1200 strojnikov, članov unije Ameriške delavske federacije, je zastavkalo v tovarni Air Reduction Sales Co. v znak protesta proti vojno-delavskemu odboru, ki še ni podal odloka v meznem sporu med njimi in kompanijo. Uradniki unije niso sankcionirali stavke.

Unija strojnikov ohlilca stavko

Jersey City, N. J., 5. maja. — Okrog 1200 strojnikov, članov unije Ameriške delavske federacije, je zastavkalo v tovarni Air Reduction Sales Co. v znak protesta proti vojno-delavskemu odboru, ki še ni podal odloka v meznem sporu med njimi in kompanijo. Uradniki unije niso sankcionirali stavke.

Unija strojnikov ohlilca stavko

Jersey City, N. J., 5. maja. — Okrog 1200 strojnikov, članov unije Ameriške delavske federacije, je zastavkalo v tovarni Air Reduction Sales Co. v znak protesta proti vojno-delavskemu odboru, ki še ni podal odloka v meznem sporu med njimi in kompanijo. Uradniki unije niso sankcionirali stavke.

Unija strojnikov ohlilca stavko

Jersey City, N. J., 5. maja. — Okrog 1200 strojnikov, članov unije Ameriške delavske federacije, je zastavkalo v tovarni Air Reduction Sales Co. v znak protesta proti vojno-delavskemu odboru, ki še ni podal odloka v meznem sporu med njimi in kompanijo. Uradniki unije niso sankcionirali stavke.

Unija strojnikov ohlilca stavko

Jersey City, N. J., 5. maja. — Okrog 1200 strojnikov, članov unije Ameriške delavske federacije, je zastavkalo v tovarni Air Reduction Sales Co. v znak protesta proti vojno-delavskemu odboru, ki še ni podal odloka v meznem sporu med njimi in kompanijo. Uradniki unije niso sankcionirali stavke.

Govorniki, ki so nastopili na shodu v New Yorku, ko se je začela kampanja za drugo vojno posojilo. Od leve na desno: Philip Murray, predsednik CIO, federalni sekretar Henry Morgenthau, newyorški governor Thomas E. Dewey in William Green, predsednik ADF.

ZAPISNIK

III. SEJE IZVRŠNEGA ODBORA SLOVENSKEGA AMERIŠKEGA NARODNEGA SVETA

(Nadaljevanje)

Dr. Kern smatra za potrebno napraviti načrt in proračun, po katerem se bomo ravnali. Vedeti moramo, kaj bomo izdali in koliko potrošili v ta namen. Predvsem je potrebno izdati primeren zemljevid Slovenije, katerega alno potrebujemo. Posebno tu rojena mladina bi se bolj zanimala za naše probleme, ako bi bila poučena o relativnosti slovenskega ozemlja napram ostalemu delu Evrope. Brat Kristan poudarja, da moramo seveda vztrajati na vseh opravičenih zahtevah, moramo se pa varovati pretiranih. Najvažnejše za Zedinjeno Slovenijo je Primorje s Trstom; če dosežemo to, bo boj za naše kraje na Koroskem, Štajerskem in Ogrskem primeroma lahek. Lahko pa bi izgubili ta boj, če bi sledili nekaterim šovinistom, ki hočejo raztegniti slovenske meje v neskončnost in so nam s tem že prizadeli dosti škode. Govornik tudi ne bi hotel Slovenije, v kateri bi Slovenci postali manjšina; razlegi za to so jasni. Kar se tiče Trsta, je že pač res, da ima danes italijansko lice — kot je Ljubljana do narodnega prebujenja na vidcu bila nemška. Toda italijanska vpeina v Trstu je bila umetno ustvarjena; mesto ni, kot bi bilo naravno, naraščalo v privlačnem domačem prebivalstvu iz okolice, ampak Avstrija je, da vrže Slovincem poleno pod nogo, dovoljevala masno naseljevanje Italijanov iz oddaljenih krajev kraljevine. Zemljevidi iz preteklosti imajo veliko znanstveno vrednost, za realno politično delo pa potrebujemo mapo, ki kaže sedanje stanje in pravi luči.

Brat Cinkar omenja, da je jugoslovanska vlada založila poseben atlas ter da je en iztis že bil izročen državnemu departmantu za časa obiska naše deputacije v Washingtonu. Mogoče, da je še kaj več teh atlasov na razpolago. Predlaga, da se to vprašanje prouči in napravijo koraki za dobavo tega zemljevida. Brat Zalar tudi uvideva potrebo po dobrem zemljevidu, enako brat Rogelj, ki je mnenja, da bi tak zemljevid izdal in založil SANS sam. Cinkarjev predlog je podpiran in sprejet. — Nadaljuje se s poročili.

Brat Jurčevic naznanja, da se v Chicagu vrši shod dne 18. aprila. Praznoval se bo Slovenski odbor, predvajane bodo slike itd. Denarni preostanek je namenjen SANSu.

Dr. Kern poroča, da stoji Slovenska dobrodelna zveza 100% za SANSom, želi pa le, da se drž program, ki je bil začetan na kongresu v Clevelandu. Glavni odbor je odobril vsoto \$1000 v pomoč SANSu in \$300 je bilo že odpisanih. Tudi v Clevelandu bodo pričeli akcijo in skušali ustanoviti močno postojanko. — Poročilo se z veseljem sprejme.

Brat Cinkar poroča, da kongresni zapisnik do danes še ni urejen, niti ne ve, kdaj bo čas dopisal bratu Zupanu, da to zakasnelo stvar izpopolni. — Udeležil se je seje eksekutive Ameriškega slovenskega kongresa, ki se je vršila v Chicagu dne 27. in 28. marca. Razpravljalo se je o sklicanju novega kongresa — na katerem naj bi bili zastopani Amerikanci vseh zavezniških narodov. Na vprašanje, kdaj se bo spet vršil Ameriški slovenski kongres, je bilo pojasnjeno, da razmere sedaj niso ugodne za to in je odloženo za nedoloten čas. Vsekakor pa vladni krogi pripisujejo veliko važnost tej organizaciji, zlasti za propagandne svrhe; in to Washington želi. Slovenski kongres se bo vzdržal in bo započeto delo nadaljeval. Sklenjeno je bilo, da se nastavi izvežban eksekutivni tajnik s stalno plačo, ki bo posvetil ves čas le temu delu. Smatra, da je ta kongres velike važnosti tudi za Slovence, radi tega bi moral biti tudi SANS v njem zastopan. O tem se je razpravljalo na kongresu in predlog je bil sprejet, da se v izvršni odbor Ameriškega slovenskega kongresa sprejme po en zastopnik tudi od SANSa in Hrvaškega narodnega kongresa. Hrvate je na tem kongresu zastopal Zlatko Baloković, ki je pripravljen sodelovati s Slovenci in ima v tem veliko zaslobo od strani hrvaškega naroda. Predlaga, da brat Kristan zastopa SANS v eksekutivi Ameriškega slovenskega kongresa. — Predlog je podpiran in sprejet in poročilo je vzeto na znanje.

Brat Rogelj nima posebnega poročila, pač pa priporoča, da izročimo clevelandskemu županu in našemu rojaku Franku Lauschetu kopijo pisma, ki je bilo poslano Edenu. Zupan Lausche odpotuje v kratkem v London, kjer bi lahko naš apel na Edena še osebno podprl. — Priporočilo se vzame na znanje in sklenjeno, da se to izvede.

Sestra Zakrajšek poroča o občnem zboru Progressivnih Slovencek, ki se vrši meseca maja, in o sklepu, da vsaka članica prispeva mesečno po 1c za politično akcijo. Brat Ermenc omenja o gibanju v Milwaukeeju, kjer se vrši 18. aprila posebna seja za ustanovitev postojanke SANSa. Brat Gornik obljublja vsestransko podporo in bodri za nadaljnje sodelovanje. — Vsem trem odbornikom JPO se brat Kristan zahvali za poročila in bodrilne besede.

Brat Kuhel prečita brzojavko, ki je bila poslana od Louisa Adamiča in ki se nanaša na eventualno imenovanje jugoslovanskega zastopnika v Lehmanovi komisiji za prehrano zavezniških narodov v Evropi. O predmetu sledi kratka razprava, nakar je sprejet predlog, da predsednik v imenu SANSa brzojavi v urad strategičnih služb v Washingtonu našo željo, da se za tako pozicijo izbere le kak zmožen Američanec jugoslovanskega porekla, in ne kak Slovenec in Novi Jugoslaviji nenaklonjen politikaš.

Brat Rogelj ne vidi potrebe, da bi se zapisniki sej eksekutive najprej odobrili na seji preden gredo v javnost. To zahteva preveč časa in objava se zavleče. Predlaga, da v bodoče zapisnike pregleda predsednik, nakar se naj takoj objavijo. Ta predlog je podpiran in brez vsake debate sprejet.

(Dalje prihodnjic)

Ameriški topničarji pri topu, ki so ga pustili Italijani na bojišču v Tuniziji.

The Quickest, Surest Way YOU Can Help Win This War

Buy Defense BONDS — STAMPS Now!

MEJAŠI

Povest iz davnih dni

Napisala
Ilka Wašketova

(Se nadaljuje.)

"Ne bom vaju zadrževal. Pridrži bi vaju le, ako bi to želela — moja žena. Ona naj odloči vajino usodo. Idi, pospremi te k njej!"

Godelslavi je zopet klonila glava. Strah ji je stiskal srce, ko je stopala za graščakom. Grimuold jo je povedel skozi dvorano in je odprl vrata svoje spalnice.

Godelslava je vstopila in graščak je dejal:

"Tu je moja žena."

Vrata so se zaprla in v spalnici sta ostali sami Godelslava in Grimuoldova žena.

Godelslava se je ozrla po prostorni sobi po veliki postelji z baldahinom in težke svile, iskala je z očmi grajsko gospo in — pogled ji je obvisel na ženski, sedeli pod oknom — na zlatolasi glavici ... razumela je.

"Vedrana!" je kriknila, "Vedrana! Ubožica!"

Poklenila je poleg nesrečne sestrice in pristiskala lepo Vedranino glavico na svoje prsi. "Oj ubožica! Ubožica!" je ponavljala Godelslava — druge tolažbe ni vedela.

Che sta se glasno jokali.

"Vedrana, domov pojdeva. Graščak je dovolil ... če ti hočeš ... je rekel ..."

Vedrana je planila kvišku.

"Nikdar! Nikdar!" je zakričala.

"Ti se nečeš vrniti?"

Godelslava jo je pogledala vsa začudena.

"Nikdar! Nikdar ne smejo zvedeti moje sramote, dokler bom živeła. Žena krščenikova ... Oh, Godelslava! Ostani še ti pri meni, Godelslava!" je prosila Vedrana.

"Vedrana!"

"Umrli bom, če — poveš doma ... Glas se je trgal Vedrani in glasnem joku: "... žena krščenikova ...!"

"Vedrana! Ne morem! Le tega ne zahtevaj od mene! Misli na svojega očeta in na mojo mater in na Olomira ..."

"Godelslava!" je hripavo kriknila Vedrana in stopila za korak od sestrice; oči so ji gorele v divjem obupu. "Ako se hočeš vrniti — dobro — vrni se — sama. Ali tako se ti zaklinjam na bogove: ko boš ti doma objemala one, ki jih ljubiš, bom jaz tu — ležala mrtva — in ti boš moja morilka. Boljša smrt nego sramota. Godelslava! Usmili se. Pomisli, kako bi bilo mojemu očetu, ako izve, da sem žena krščenikova!" je zopet pristavila proseče in se oklenila sestrice.

Godelslava se je oprostila njenih rok in otrla solze. Poznala je Vedrano. Vedela je, da nje besede niso prazna grožnja. In — da bi sebi priborila srečo za tako ceno? Vedno bi ji bila mrtva Vedrana pred očmi. Še več: Trudopolk in tudi Olomir bi ji morda očitala, da je poglala Vedrano v smrt.

"Pa ostaniva ...!" je šepnila mladenka; lice ji je bilo blede in okrog ust ji je legla bolestna poteza.

Vrata so se odprla z ropotom in v sobo je pogledala rdečelična postarna dekla Boželiša.

"Gospod je dejal, da je tukaj v sosednji sobi pripravljen zajtrk."

Presenečeni sta pogledali mladi Slovenki debelušno žensko, ki ju je nagovorila v čisti domači govorici — Boželiša je bila slovenskega rodu, a je že izza mlada služila v nemaškem gradu.

Dekla je opazila presenečenost, ki jo je zbudila njena govorica; nasmehnila se je dobrodušno, pustila vrata odprta in odšla.

Godelslava in Vedrana sta stopili v dvorano in sedli k mizi, okusno pognjeni in obloženi z maslom in medom, s toplim mlekom, sladko pogao, z južnim sadjem in mrzlim pečenin

mesom — karkoli je Boželiša vedela, jima je pripravila. Sestrični sta okusili nekaj požirkov mleka — že od jutra prejšnjega dne nista ničesar jedli iz razburjenosti in strahu — prigriznili sta še nekoliko kruha, vse drugo je ostalo na pladnjih.

Že je hotela Vedrana vstati, ko je nenadoma stopil v dvorano Grimuold. Živa rdečica je občila mlado ženo in obrnila je pogled skozi okno.

Grimuold pa je vprašal Godelslavo:

"Kako je odločila moja žena? Ali ostaneta — ali se vrnete?"

"Ostaneva ...!" je šepnila Godelslava.

"Tako je pravi!"

Nekoliko se je mlademu možu potresel glas od notranjega nemira.

"Storil bom vse, kar morem storiti, da vama napravim življenje udobno in prijetno. Zelo mi je ljubo, da tudi ti ostanesh pri nas, mladenka — zvedel sem, da ti je Godelslava ime —"

"Zvedel si?" ga je strahoma prekinila Vedrana — prvič ga je ogovorila — doslej ni bil spravil iz nje besedice. Njen glas je bil prijetno zvonek, da je mlademu možu vročina udarila v lica.

"Da, zvedel sem. Zvedel sem tudi, kako je ime tvoji ženi ... je dostavil in šaljivo pogledal Vedrano, "... in še marsikaj o vajinem domu in o vaju dveh. In če dovoliš," se je obrnil naravnost proti Vedrani, "pokličem v dvorano onega, ki mi je vse to povedal. Vedrana je obledela in prikimala.

Graščak je stopil do vrat in jih odprl.

Tedaj sta z vso silo planila v sobo — oba Vedranina psa in za njima se je prikazal — krščenik Adalvin.

"O, gospodarica!" je vzkliknil Bavarec, pokleknil pred Vedrano in poljubil njene obleke. "Pravkar mi je prisegel, da nikdar ne izda vajinega bivališča, ako bi sklenili, da ostaneta pri meni. Ali ti je prav, da ostaneta tudi on pri nas?"

Vedrana je nemo prikimala. Vedela je, da ji je Bavarec vdan s slepo ljubeznijo in bi dal zanj, ko bi bilo treba, poslednjo kapljo krvi.

Mlada žena se je komaj ubranila psov, ki sta se vsa iz uma od veselja — vzpenjala po njej in ji lizala roke.

Krščenik je vstal in zadovoljno gledal psa.

"Eden nam je ušel, ko smo zasledovali razbojnike, z drugim sem pa jaz ušel snoči, ko je bilo na gradišču vse zbegano ...!" — Utihi! ker je videl, da so se Vedrani oči zasolile in je Godelslava glasno zaihtela.

"Pojdij zdaj in vzemi psa s seboj!" je velel gospodar.

Ali psa se nista hotela ločiti od Vedrane. Morala jima je zapreti, da ju je spravila skozi vrata.

"Po psu sem takoj sodil, da je to človek z vašega gradišča," je pričel Grimuold pogovor in se silil, da se je kazal ravnodušnega, "zakaj snoči je praskal na vhodna vrata prav tak pes. In ko smo ga spustili na dvorišče, je kakor besen skakal okrog voza, na katerem sta se pripeljali, in hotel po vsej sili v grad."

In po kratkem premolku je nadaljeval:

"Ravno prav mi je prišel ta Bavarec. Vzajem ga danes s seboj v Forumjuli, da nakupiva nekaj reči, ki jih potrebujeta. Ali želita kaj posebnega?"

Nemo je odkimala Godelslava; Vedrana pa je sedla na klopico pri oknu in se delala, kakor da ga ni slišala.

(Dalje prihodnj.)

Žena kitajskega generala Kalieka in njen tajnik L. K. Kung na sestanku z voditelji unij ADF in CIO v San Franciscu. Od leve na desno: Jack Shelley, Kung, Mma. Kaliek, Germain Bulcke in Gus Geynor.

tik je pisal hitro, brez popravkov in prenehajev. Pero je škripalo in sikalo. Na mizi zraven pišče roke je ležal odprt, komaj razrezan zvezek debelega žurnala.

V njem je bila povest iz kmetskega življenja, podpisana z dvema črkama. Vladimir Semjonovič je bil navdušen. Našel je, da avtor prekrasno pripoveduje, da spominja pri popisovanju narave na Turgenjeva, da je iskren in da izbornjo pozna kmetsko življenje le iz knjig in po govoricah, toda čustvo in notranje prepričanje sta ga silila, da veruje pisatelju. Prorokoval mu je sijajno bodočnost in ga uverjal, da z veliko nestrpnostjo pričakuje nadaljevanja povesti in dr.

"Krasna povest!" je izpregovoril, se naslonil na hrbet stola in zamislil. "Ideja je kar najsimpatičnejša!"

Vera Semjonova se je ozrla nanj, glasno zazdela in ga nepričakovano vprašala. Sploh je imela zvečer navado nervozno zdehati in mu dajati kratka, ne skladna vprašanja, ki se niso vedno tikala stvari.

"Neprotivljenje zlu," jo je vprašal brat in odprl oči.

"Da. Kako to razumeš?"

"Vidiš draga, to je tako. Predstavljaj si, da te napadejo tatovi ali razbojniki in te hočejo oropati, a ti, namesto da bi ..."

"Ne! Označi to logično!"

"Logično označiti? Hm ... No da ...!" je zastal Vladimir Semjonovič. "Neprotivljenje zlu" izražala brezčestno razmerje do vsega, kar se v pravosti imenuje zlo."

To rekel je Vladimir Semjonovič nagnil k mizi in se lotil povesti. V tej povesti, ki jo je napisala ženska, se je opisovalo težko stanje dame iz sveta, živčev pod eno streho z ljubimcem in s svojim zakonskih dekletom. Semjonovič je bil zadovoljen i s simpatično idejo, i s pripovedovanjem, i z izvršitvijo. Podavajoč v kratkem vsebino povesti, je izbral najlepša mesta in jim pristavil svoje opazke. "Ali ni resnica, kako je to naravno, živo in slikovito! Pisateljica ni le pripovedovalka umetnica, nego tudi fina duševnalka, ki ume gledati v duše svojih oseb. Naj navedem za primer le ta religiozni opis duševnega stanja junakinje ob srečanju z možem itd."

"Volodja!" je prekinila Vera Semjonovna njegove kritične izlive. "Čudna misel me muči že od večeraj. Vedno mislim: Kaj bi bilo iz nas, ako bi bilo človeško življenje zgrajeno na tem, da bi se zlu ne protivili?"

"Najbrž glč. Ako bi se ne protivili zlu, bi dobila volja popolno svobodo, a to bi vodilo, ne glede na civilizacijo, do tega, da bi ne ostal na zemlji kamen na kamenu."

"A kaj bi ostalo?"

"Bašibozuki in tolerančne hiše. V nastopnem feljtonu napišem kaj o tem, da si me spomni!"

Čez teden dni je moj prijatelj izpolnil svojo obljubo. Bil je ravno tisti čas, v letih osemdesetih, — ko se je v družbi in časopisju govorilo o neprotivljenju proti zlu, o pravici sodbe, kaznovanju, vojni, ko je marsikdo iz naše srede odpustil slugo in se napotil na deželo, orat polje ter se odrekel mesni hrani in polni ljubezni.

Ko je Vera Semjonovna bratov feljton prečitala, je pomi-

slila in komaj vidno stisnila ramene.

"Zelo lepo," je dejala. "Vendar pa mnogočesa ne razumem. Na že rešeno. Globoko sem prepričan, v 'Soborjanih' (svečeni ki in dijakoni glavne cerkve) Ljeskova je omenjen čudak vrtar, ki se je za vse, za kupce, be- rače in tatove. Ali postopa ra- zumno?"

Po izrazu obličja in po glasu je Vladimir Semjonovič spoznal, da sestra njegov feljton ni uga- jal in prvič v življenju se je zga- nilo njegovo avtorsko čustvo. Malo razdražen je odvrnil:

"Tatvina je nenravna. Sejati tatovom, pomeni priznavati ta- tovom pravico do obstanka. Kaj bi rekla, ako bi pri izdajanju li- smeh ni posrečil. Sestra ni več sta in razdeljevanju oddelkov uvrščal poleg poštenih idej tudi izsiljevalne. Po logiki tega vr- narja, bi moral dati mesto tudi izsiljevalcem in podležem misli, in zamislil. "Ideja je kar najsim- patičnejša!"

"Ne vem, ničesar ne vem," je razmišljeno dejala. Gotovo imaš prav, a meni se tako zdi in tako čutim, da je v naši borbi z zlom nekaj napačnega, kakor nedoka- zana skritega. Bog ve, morda je naša borba proti zlu le predso- dek, ki se je vkoreninil v nas tako globoko, da se ga ne moremo o- tresti in zato nimamo o njem pra- vilne sodbe."

"Kaj naj bo to?"

"Ne vem, kako naj ti poja- nim. Morda se človek moti, ko misli, da ima dolžnost in pravi- co, boriti se z zlom, kakor se mo- ti, ako misli, da imata na primer srce obliko rdečega asa. Zelo možno je, da v boju proti zlu ni- mamu pravice posluževati se si- le, nego nasprotnih sredstev, to je pravi na primer, ako nočeš, da ti ukradejo sliko, ne zapiraj- je, temveč jo daj sam."

"Modro, zelo modro! Ako se hočem tedaj oženiti z bogato tr- govko, se mora ona, da mi pre- preči to podlost, požuriti, da me sama vzame!"

Do polnoči sta besedovala brat in sestra, ne da bi drug drugega umela. Ako bi ju poslušal tuj človek, komaj bi razumel, kaj hoče ta ali drugi.

Zvečer sta brat in sestra sede- la navadno doma. Znanih dru- žin nista imela, a tudi nista ču- tila potrebe po znanih. V gle- dališče sta hodila le k novim u- prizoritvam, — tak je bil tedaj običaj pri pisateljih. — Koncer- tova se nista udeleževala, ker ni- sta ljubila godbe.

"Misli, kakor hočeš," mu je re- kla drugi dan Vera Semjonov- na. "Zame je vprašanje deloma že rešeno. Globoko sem prepi- čana, da je boj proti zlu, namer- jen osebno, popolnoma neosno- van. Hočejo me ubiti? Naj me! Ako bi se branila, ali bi se ubija- lec poboljšal? Sedaj imam reši- ti še drugo polovico vprašanja: Ka- ko naj nastopam proti zlu, ki je namenjeno mojim bližnjim?"

"Vera, ne razjedi se!" je dejal Vladimir Semjonovič in se zasme- jal. "Tvoje neprotivljanje teme- lji, kakor vidim, na fiksnih ideji."

Hotel je zavrniti te neprijetne pogovore v šaljivo smer, a ker mu ni bilo več do šale, se mu je smeh ni posrečil. Sestra ni več sedela pri njegovi mizi in nič več ni spoštljivo sledila njegovi pišči roki. Sam je čutil vsak ve- čer, da leži za njim na divanu človek, ki se ne strinja z njim in hrbet mu je nekako drevlen in kostnel, a v duši mu je bilo hladno. Avtorsko čustvo je ma- prav, a meni se tako zdi in tako čutim, da je v naši borbi z zlom nekaj napačnega, kakor nedoka- zana skritega. Bog ve, morda je naša borba proti zlu le predso- dek, ki se je vkoreninil v nas tako globoko, da se ga ne moremo o- tresti in zato nimamo o njem pra- vilne sodbe."

Potekali so tedni in meseci, a sestra ni opustila svojih misli in ni sedela pri mizi. Nekega po- mladanskega večera je Vladimir Semjonovič sedel za mizo in pisal feljton. Obdeloval je povest, ka- ti, ako misli, da imata na primer srce obliko rdečega asa. Zelo možno je, da v boju proti zlu ni- mamu pravice posluževati se si- le, nego nasprotnih sredstev, to je pravi na primer, ako nočeš, da ti ukradejo sliko, ne zapiraj- je, temveč jo daj sam."

"Bože, kako dolgočasno," je dejala in se pretegnila. "Kako pusto in prazno je življenje! Ne- vem, kaj bi napravila s seboj, a ti kratiš svoja najboljša leta za bog ve kaj. Kakor alkimist rješ po nikomur potrebni stari šari, o bog!"

Vladimir Semjonovič izpustil pe- ro in se počasi ozrl na sestro. "Neprijetno te je gledati!" je nadaljevala sestra. "Wagner v 'Faustu' je kopal črve, a on je vsaj iskal zaklad, a ti iščeš črve zaradi črvov ..."

"Ne razumem!"

"Da, Volodja, vse te dni sem mislila, dolgo in mučno mislila in se sem uverila, da si nepobo-

ljajliv mračnjak in rutiner. vprašaj se, kaj ti more dati to je marljivo in vestno delo? Iz navlake, po kateri brkljaš ti, že davno izvleki vse, kar se dalo izvleči. Le analiziraj vse več kakor so povedali kemi- tudi ti ne poveš ..."

(Dalje prihodnj.)

Razni mali oglasi

Delo dobe moški
MOŠKI dobe delo v "Power plant" nujna industrija. Stalno delo. Oglasite se po 9. uri AM. CO- TAINER CORP. OF AMERICA, East Water Street.

Delo za ženske
DELO DOBE PEGLARICE za nje sraje, 56c na uro. Izkušnje brez izkušnje. Howard Lau- 7379 Rogers, Sheldrake 8500.

OPERATORICE, v tovarni žens- opravbe, skušene na pogonke valne stroje. Stalno delo. 23 Franklin.

SKUŠENE OPERATORICE na- gonske šivalne stroje. Stalno de- 23 North Franklin Str.

ŽENSKES ZA ČIŠČENJE
PISARNIŠKIH URADOV

18 do 48 let stare, za delo od ure zvečer do 2:30 A.M. 48- ur delo, 53c na uro. "Cas" in pa za nadurno delo. Čedno delo no stanje.

EMPLOYMENT OFFICE
Union Station, 516 West Jack-

SLOVENSKA NARODNA
PODPORNA JEDNOTA

Iskate svoje publikacije in le po- no list Prosveta za koristi, ter- trebno agitacijo svojih družtev članstva in za propagando svo- idej. Nikakor pa ne za propaga- drugih podpornih organizacij. ka organizacija ima običajno re- glasilo. Torej agitatorični dopis- namanila drugih podpornih or- gacij in njih druktov naj se ne p- ljaže listu Prosveta.

FOR DEFENSE

BUY
UNITED STATES SAVINGS BONDS AND STAMPS

HOW ARE YOU SERVING AMERICA?

- ★ Conserving food and Clothing?
- ★ Salvaging scarce materials?
- ★ Buying War Savings Stamps and Bonds?
- ★ Refusing to spread rumors?
- ★ Sharing your car with neighbors?

U. S. CITIZENS SERVICE CORP.

ASK YOUR LOCAL DEFENSE COUNCIL

Sosedje in druge novele

Ant. P. Čehov

Poslovenil Fran Pogačnik

BABJE CARSTVO

ZNAMENITI LJUDJE

(Nadaljevanje.)

Vladimir Semjonovič se je ogle- dal, me prijel za rokav in pričel šepetati:

"Veste, ko je dovršila študije, je iz ljubezni poročila nekega ar- hitekta. Cela drama! Komaj sta mlada poročenca preživela me- sec dni, kar ji umrje mož za le- patjem. A to še ni vse. Sama je nalezla boleznj od moža in ko je ozdravela ter zvedela, da ji je mož umrl, je vzela močno dozo morfija. Ako bi ne bilo pomo- ci tovarišic, bi bila moja Vera že v raju. Poslušajte, ali ni to dra- ma?" In ali moja sestra ni podoba "ingenue", ki je odigrala že vseh pet dejanj svojega življe- nja?"

Ostavila je medicino ter v brezdelici in molčanju, kakor za- prta, povešene glave in mrtvih rok, malomarno in neradostno

preživljala svojo mladost. Edi- no, do česar še ni bila ravnoduš- na, in kar je sijalo v mrak nje- nega življenja, je bila navzoč- nost njenega brata, ki ga je lju- bila. Ljubila je samega, njegov program, obožavala njegove fe- ljtone, in kadar so jo spraševali, s čim se bavi njen brat, tiho od- govarjala, kakor bi se bala koga zbuditi ali moliti: "On piše." Ka-

dar je pisal, je navadno sedela poleg njega in ni premaknila po- gleda od njegove pišče roke. Takrat je bila podobna bolni ži- vali, ki se greje na solncu.

Zimskega večera je Vladimir Semjonovič sedel doma za mizo in pisal za list kritični podlistek; poleg njega je sedela Vera Sem- jonovna in kakor navadno, gle- dala na njegovo piščo roko. Kri-

Florence Lomery (levo) in Villa A. Ruditsky, članici pomožne vojaške organizacije WAAC.